

estén, és a hangjában jó adag rosszallás volt. Igen, én is emlékeztem, hogy Margit néninél többször láttam furcsa dobozokat még furcsább ábrákkal, amelyek úgy festettek, mint valami írás. De igazi írás, az nem volt rajtuk. És azt is tudtam, anyám valamiért nem szereti, ha nézegetem őket. Most már persze világos volt minden. Margit néni csomagokat kapott a barátnőitől Izraelből. Igen, bizony, Izraelből.

Nos, hogy a lényegre térjek, Margit néni addig bolondozott, amíg végül szociális otthonba kellett küldeni. Úgy látszott, elborult az elméje, és már nem viccelődik, hanem összevissza hord hetet-havat. Nagymama, akivel öregségére összeköltöztették, már régóta erre gyanakodott, igaz, neki nem volt humorérzéke soha, egy csipetnyi sem. „A Margit egyre elviselhetlenebb” – zsörtölődött folyton anyámnak, és igaz, ami igaz, volt rá oka, mert már én sem tudtam eldönteni róla, vajon csak ugratja nagymamát, vagy tényleg elbutult. Egyszer például, amikor futbalmeccset néztek a tévén, felkiáltott: „Te, Nelli, hiszen ezek gyerekek!” „Ugyan, Margit, ne kezd már megint!” – förmedt rá nagymama. „De, hát látod, hogy gyerekek!” „Dehogyan gyerekek, felnőttek ezek, csak úgy néznek ki, mint a gyerekek, mert kicsi a képernyő!” – mondta nagymama most már nagyon dühösen. Margit néni meg csak nézett maga elé, mint aki semmit sem ért már a világból. Az arcát nem láttam, csak a kopaszodó fejét, de valahogy azt gyanítottam, hogy magában jókat kuncog.

Igazam lett. Margit néni nem butult el, csak, úgy látszik, már mindent megunt. Még nagymama bosszantását is megunta. Amikor kilencvenöt éves lett, és már ötödik éve lakott az otthonban, anyám lelkendezve jött egyszer haza. „Nála voltam, a halálán van szegény. És nem fogod elhinni, mire kért! Hogy hívjak papot! Katolikus papot! Mert ki akar keresztelkedni! És tudod, mit mondott még? »Nézd, Piroska, én mindig nagyon szerettelek titeket. Gondolkoztam, és úgy döntöttem: nem tehetem meg veletek, hogy egy zsidó temetést kelljen végigcsinálnotok.« Ezt mondta szóról szóra. Én meg, mit tehettem, elhívtam a papot” – fejezte be anyám, és széttárta a karját.

Pósfai György

SÜLETLEN CIPÓ-TÖRTÉNETEK

Miért éppen Cipó?

Az ágy bevetve, az odú felsöpörve, hasasan pihegnek a kamrában a befőttek, komód-fiókban a végrendelet – nincs semmi tennivaló – állapította meg Cipó. Elrakta hát a söprűt, kivett az almáriumból egy üveg szilvóriumot, felhajtott egy kupicával, a maradékot visszarakta, aztán lehúzta a rolót, és elindult megváltani a világot. Szembejött mindjárt egy öregasszony, hátán az elmaradhatatlan rőzseköteggel. Cipó igyekezett másfelé nézni, de a vénség ravaszul tüzet kért, így hamarosan a sok ág is Cipó vállát húzta. Még szerencse, hogy kiszáratva észrevette, boszorkánnyal van dolga: rápakolta az öregasszonyt a rőzsére, meggyújtotta, és így egy füst alatt elintézte mindkettőt.

Mindjárt jobb hangulatban folytatta az útját, terveket szövögetett, füttyörészett, és megszomjazott. Talált egy kutat döglött varjúval. Ahogy a vizet szépen kimeregette, megtisztította a maradványoktól, a tervei kicsúsztak a zsebéből, és kútba estek. Sebaj, ivott egyet a friss varjúvízből, mindjárt ki is tisztult feje-gyomra, még az is eszébe jutott, hányadéka van. Megkönnyebbülve továbbindult az úton, és csakhamar egy sorsfordulóhoz ért. Itt megváltotta a sorsjegyét a visszaútra, s mivel maradt még bőven ideje, kicsit letért az útról nézegetni. Nem vette észre, hogy ott lopakodik mögötte a környék réme, a rettenetes leopárd. Iszonytató üvöltéssel vetette magát a bestia Cipóra, karrait vállába mélyesztette, tépőfogát meg a nyaki ütőérbe vájta. Látta Cipó, hogy nem jól van ez így. Fordulásból orrba rúgta a leopárdot, megfogta, kicsavarta, összehajtogatta, kifordította, hátára vetette – lett belőle mulattató kacagány. Volt is nagy öröm a környéken, hogy elpusztult a fenevad; amerre ment Cipó, üdvrivalogtak az emberek, éltették, amíg meg nem haltak.

Ahogy tovább ballagott Cipó, hallja ám, hogy csak úgy tutulnak körben a sűrűben a zsványok. Épített hát egy légvárat, telerakta gázshuzárral, onnan csaptak le a temetőkbe, szétütni a hullarablók között. Rablólórus volt aznap vacsorára, és jóllakottan elnyúlva a csillagos ég alatt úgy gondolta Cipó, ennyi jócselekedet mára elég lesz, kicsit el is fáradt. Miért éppen ő váltsa meg a világot? A magáét megtette, neki megváltás lesz, ha hazamegy, s leülhet az eperfa alá tünődni. Így is tett, hazament, leült az eperfa alá, és hátralevő idejében egy kirojtozott szalmaszállal gondolatbuborékokat fújogatott. Nem voltak tartósak, hamar szétpukkadtak, de az biztos, hogy szépek voltak, briliánsul ragyogtak. Ha egyszer én is megjövök a világ megváltásából, leülök melléje, az eperfa hűvösébe, és együtt eregetjük a színes buborékokat, csillámló haszontalan ötleteket, amíg világ a világ.

Szeptember

Éppen elfogyasztottam a sörömet, és fel akartam oszlni a földre hullott életlen fénykarikákban, mikor Cipót láttam meg közeledni. Tekintetében tompa fény honolt, borostás álla mélyen szemébe lógott, s egész tartása különös lelkiállapotról tanúskodott. „Mi van?” – érdeklődtem védekezőleg. Cipó széttárta karját, s lassan körbefordulva, karját oldalt kitarva kimutatott a lombok alatt a megsárgult mezőre, a csaknem kiszáradt patakra a rét aljában, a gyümölcsösben rothadó, darazsas körtékre, a présház előtti kőlapra kitett pohár savanyú borra, az erdőszélen hosszú fonálon szállongó pókokra, majd körbeérve, karját fokozatosan behúzza, újra a kiszáradt mezőre, a rétalji patakra, a darazsas körtékre, az aranyszínű borra, a lengedező pókokra, aztán megint a mezőre, patakra, körtére, borra, pókokra, mere, para, köre, bora, pora, re- ra- re- ra- ra, most már úgy begyorsult, hogy színes gyűrűk látszottak körülöttünk: sárga csík, zöld meder, édes zümmögés, aranysáv, ezüst villanás. Egy ágpatanás hallatszott, mire Cipó hirtelen megállt, olyan hirtelen, hogy a ruhája még kétszer körbefordult rajta. „Mi volt ez?” – kérdezte tekintetével. Válaszul a patakmeder bozótjából előlépett egy páros tizenégyes, végiglépdelt a legelőn, majd keresztbe fordulva megállt egy évszázados tölgy alatt. A lombokon átszűrődött fénykarikák lesiklottak magasra tartott agancsáról, végigszaladtak pompás nyakán, erőtől duzzadó szügyén, s elvesztek a fűben, ahol egykedvű, zöld hátú legyek donogtak. A bika sokáig mozdulatlanul nézett le ránk, vagy talán valahova mögénk, majd elfordult, és néhány lépéssel eltűnt az el-

lenfényű erdőben. Felocsúdtunk, felmáztunk a diófára, és szótlánul gubbasztottunk egy-egy ágvilágban. „Mi lesz holnap?” – kérdezte nagy sokára Cipó. Válaszul megvontam vállamat, és karomat széttárva, lassan körbefordulva kimutattam a mezőre, a patakra, a gyümölcsösre...

A pokol kapui

Abban az időben piknikezni egy kellemes völgybe jártunk. Cipó hozta a kosarat, megpakolva jófajta genti kolbással és barna sörrel, Mártának a terítékre volt gondja, én meg a golfütőket cipeltem. A völgyben rétek és ligetek váltogatták egymást, oldalt meredek sziklafalakkal. A selymes fűvű tisztás, ahol letelepedtünk, szűk szorosba torkollott, mely mögött újra kitérült a táj. A szűkületbe ékelve egy gazdagon faragott nagy kapu állt, tetején galambdúccal. A keresztgerendára a „POKOL” feliratot vésték, meg azt, hogy „Kr. e. XXXXXX”, de a hatjegyű számot már olvashatatlanná koptatta az idő. A félfákon a szokásos kígyómotívum csavarodott, a keresztfa dúcának lukjain pedig furcsa, fekete hasú galambok jártak ki-be. Valahol olajos vízben fürödhettek. Oldalt, a sziklába vájva volt még egy kisebb ajtó „CSAK SZEMÉLYZET” felirattal. Szolgálati bejárat lehetett, de mindig zárva volt, soha senkit nem láttunk itt közlekedni, és Cipó állkulcsaival is hiába próbálkoztunk. A nagy kapu viszont állandóan tárva-nyitva állt, bárki besétálhatott. Turistaút is vezetett ide, sárga háromszög és zöld koponya jelzés. A kapu előtt a sárga jel elkanyarodott, s egy nyíl mutatta: „Tohonya-tető 8 km / 2 óra 30 perc”. A másik nyíl viszont befelé-lefelé mutatott, a kapun túlra: „Pokol 600 m / kb. 30 mp”. A kapun túl hasonló volt a táj, mint kívül, csak talán még virágosabbak voltak a rétek, és még kívánatosabbak a fákon a gyümölcsök. A látszólagos békesség azonban megtévesztő volt, nem volt ajánlatos a kapun túlra merészkedni!

Mi, ha éppen nem játszottunk, a jövés-menést figyeltük, mert jöttek ám szép számmal; volt, aki futólépésben, határozottan haladt át a kapun, mások tétován, vissza-visszatekingetve, sokan viszont egyszerűen csak eltévesztették az utat, úgy keveredtek a túloldalra. Ha pedig valaki a másik oldalon járt, menthetetlen volt! Előbb-utóbb megnyílt, behorpadt alatta a föld, olyan lett, mint egy óriási hangyaleső homoktölcsére. Nem volt belőle menekvés, az áldozat egyre lejjebb és lejjebb csúszott a mind meredekebb oldalon, és végül eltűnt valahol alul, ahonnan távoli sikoltozás hallatszott. Nem lehetett eldönteni, félelem vagy elragadtatás volt-e ezekben a hangokban – mint mikor a hullámvasúton sikitanak az emberek. A föld aztán újra kisimult, és semmi sem árulta el, mi történt. Sokan mentek át a kapun, de visszafelé soha senki nem jött.

Márta lefestette a kaput a mögöttes tájjal, és a képet otthon az ágya fölé akasztotta. Nekem egyszer a golfabdám gurult a kapun túlra, de egy hosszú bottal vissza tudtam piszkálni. Cipó nem volt ilyen szerencsés: az ő labdája messzire röpült. Én lemondtam volna róla, de ő makacsabb volt. Sokáig figyelt, jegyzetelt, térképet készített, aztán kötelet kötött a derekára, és óvatosan a kapun túlra merészkedett a labdáért. Igyekezett elkerülni a kritikus pontokat, mi meg a kötélen végéig fogtuk, készen arra, hogy visszahúzzuk, ha valami történne. Meg is úszta Cipó ezt az utat, de ettől vérszemet kapott, és ezentúl már különösebb ok nélkül is átóvakodott a túloldalra. Egyszer hosszabb utakat tett meg, pazar gyümölcsöket hozott, és merészségében arra vetemedett, hogy már a kötelet sem vette magára. Rossz sejtelveim voltak, és be is következett a baj. Láttuk, ahogy Cipó, óvatosan kerülgetve a kifigyelt pontokat, visszafelé jön, már majdnem a

kapuhoz ér, mikor egy addig biztonságos helyen megnyílik alatta a föld, és már szánkázik is lefelé az oldalban. Úgy tűnt, nem vesztette el a fejét, sarkával fékezte a csúszást, és mintha kíváncsian figyelt volna lefelé. Aztán eltűnt a szemünk elől, a föld kisimult, és mi ott maradtunk teljes tanácstalanságban. Sokáig ültünk bénultan, nem tudva, mitévők legyünk, lassan kezdett besötétedni.

Egyszer csak kulcs csikordult, és kinyílt a szolgálati bejárat. Cipó lépett ki rajta, visszafordulva az ajtóban még parolázott valakivel, aztán az ajtó bezárult, és mi hárman újra együtt voltunk. Csendben, megrendülve összeborultunk pár percre, aztán összepakoltunk, és hazamentünk. Nem tudom, mi történhetett odalenn Cipóval. Mi tapintatból nem kérdeztük, ő maga pedig soha nem hozta szóba. Különben ugyanolyan volt, mint azelőtt, csak a tenyerén húzódott egy különös karcolás, néhány ősz szál keveredett a hajába, és a közelében mintha enyhe kénköszag terjengett volna.

Cipó képe

Volt Cipónak egy nagy, kerek képe, amit úgy örökölt. Nem volt rajta semmi különös; határozott, de szelíd vonásokkal készült, nemigen tűnt ki a sok hasonló kép közül. Sokan el is mentek mellette, de akiknek megragadta a tekintetét, észrevehették, hogy akárhonnán nézik, mintha mindig feljűk fordulna. Tulajdonképpen elégedett volt Cipó a képpel, szívesen mutogatta barátainak, de az idegenekkel már bizalmatlanabb volt. A kép valahogy túlságosan nyitott volt, védtelenséget, sebezhetőséget sugallt, vagy ami még rosszabb, zavarodottságot, bizonytalanságot. Néha jó lett volna, ha a kép hideg, merev, elutasító, esetleg gúnyosan fölényes, vagy amilyenek igazán látni szerette volna: távolba tekintő, óceáni szelek barázdálta, régi mesterek titkait őrző. Hiába, Cipó tudta, másik képre soha nem lesz lehetősége, be kell érnie ezzel az eggyel. Beborította hát valamilyen áttetsző mázzal, itt színes vonásokat húzott rá, ott egy kis sejtelmes árnyékot kevert. A változtatásoktól – úgy tűnt – érdekesebb lett a kép. Mindenki mást látott benne: volt, aki repedezett hegyeket, mások kitorni készülő lávavakokat, megint mások sötét, föld alatti áramokat vagy éppen sziklákon porló hullámokat, de volt, aki így kiáltott fel: „Ez pont olyan, mint én vagyok!” Talán azért volt így, mert a bevonó máz csillogott, mint a tükör, látszott benne minden, ami körülvette: az elsuhanó évszakok, jövő-menő ismerősök, örömök és bánatok, sivár, kihalt pusztaságok, kavargó, vágázó hadseregek. Aki fáradt volt, nyúzottnak és sárgának látta, aki friss volt, üde zöld réteket, szaladó kék gyerekeket vélt felfedezni, aki elaludt, úgy érezte, lebegő, fehér felhőpamacskok úsznak elő az álomképen; aki rosszra készült, hideg vasak csillogását látta, aki szelíd volt, annak gyümölcsös csendélet mutatkozott, piros-sárga barackokkal, fonott kosárban.

Maga Cipó is meg-megnézte a képet időnként. Ő tudta, mi rejlik a bevonat alatt, nem tévesztette meg a fénylő máz, látta az eredeti, fegyelmezett ecsetvonások nyomait, ahogy az alkotó megkeverte palettáján a halk félelmet, kételyt, aggodalmat, tett hozzá kevés bizakodást, jó szerencsét, ellensúlyozva kishitűséggel és mulandósággal. Amit ő maga festett rá utólag, hiába tükrözött mindenfélét másoknak, Cipó számára csak halvány csillogás volt, s abban sem látott mást, mint mindig csak októberi bükkerdőket, lehullott vizes faleveleket az ösvényen.

Viharemberek

Vannak egyrészt a tócsaemberek. Hirtelen szélrohammal kitör a vihar, mind nagyobb cseppek záporoznak, a por még beissza, de mindjárt erecskék indulnak meg, egyre bővebben, összefolynak, vízmosásban szaladnak, tócsákban összegyűlnek: itt ütik fel fejüket a sustorgó tócsaemberek. Kicsik, de fürgék, buborékban hányják-vetik magukat, kavargó, sebes táncot járnak. Szélnyomatokban szét-szétriadnak, de egy pillantás, és sisteregve újra felvetik magukat. Aztán csendesül a zápor, ritkúlnak a tócsaemberek, még egy-két későn jövő buborékot pattant, aztán csak halvány körök maradnak utánuk. Eláll az eső, a víz lassan elfolyik, a föld felszikkad; a tócsaemberek hova lettek? Ki tudja, hol lapulnak, készen a következő viharra, szédítő, vad mulatságra?

Aztán ott van a rettenetes holmár ember, aki sohasem segít. Valahol túl az esőfüggönyön, a látóhatáron jár, ahol megsárgul a tornyos fekete felhők alja, ahol a villámok lecsapnak, és ahol furcsa dolgok történnek. Hatalmas léptekkel halad, szörnyű nagy zsákot cipel a vállán, s mindig dolga van valahol. Elvonul együtt a viharral, de jobb is nem találkozni vele, mert a rettenetes holmár ember nem segít.

Vannak viszont barát emberek is. Őket sem lehet megtalálni, észrevétlenül elvegyűlnek, csak a nyári zivatarral bukkannak fel. Csapzottan, félig ázottan, egyesével-kettesével, futva esnek be eresz alá, kapualjba, tornácra, ahol már áll néhány közülük. Hajukból kirázzák a vizet, ruhájukból nevetve kicsavarják, és nem bánnak semmit. Csapkodnak a villámok, repedezik az ég, az ömlő víz csak mossa-mossa a gondokat, viszi messzire; most nem kell sietni, semmi sem fontos. A barát emberek türelmesen álldógnak, és mindig akad egy, aki előrelép az eresz széléhez, ahol bepermetez az eső, bizakodva felpislant az égre, és így szól:

– Hej! Ott már szakadozik, mindjárt eláll!

Kígyómarás

Nem sokkal azután, hogy Cipó megvette élete első padlizsánlila lakodalmas öltönyét, megmarta egy kígyó. Nem biztos, hogy van összefüggés.

Elővettük a Nagy Méregkatalógust, és megállapítottuk, hogy Cipónak nem sok ideje maradt. Csillapíthatatlan hányingere fog támadni, elméje elborul, végtagjai elüszkösödnek. Ennek megfelelően cselekedett: odakészítette a lavórt, ágynak dőlt, elborította elméjét, megpróbált szenvedni, és percenként hívogatott bennünket, hogy nézzük meg, mennyire üszkösödik már a keze-lába. Mi minden tőlünk telhetőt megtettünk, bizonygattuk, hogy ez aztán az üszög, és hogy figyelmét eltereljük, pajkos középkori történeteket meséltünk neki, amíg az infúziót cseréltgettük. Nem hiszem, hogy sikerült megtevesztenünk, de belement a játékba. Derűsen nevetett, csak a hatás kedvéért komorult el néha, megüvegesítve szemét, kiváló drámai érzéssel mindig egy-kétértelművé gondolható szófordulatnál. Kacagva hajlongott, csapkodta a dunyhát, hogy aztán egy pillanat alatt olyan merev legyen, mint akit karóba húztak. Ilyenkor mi is zipogtunk egy sort, aztán játszottunk tovább.

Azért a holnapra is gondolni kellett, megrendeltük a koporsót, amit – mivel egyforma volt a méretünk – mindjárt ki is próbáltam, nehogy szorítson, és az sem jó, ha nagyobb egy számmal. Megfelelő ruhám sem volt, szerencsére ott volt a padlizsánlila öltöny, kihasználatlanul, és – mint mondtam – a méretünk éppen egyforma. Mintha

csak szobrász vésője öntötte volna rám a zakót: a negyedes válltöméstől ívesen omlott le a hajtóka vonalán, hogy az egysoros enyhe domborulata diszkréten elrejtse a középhas gyöngye kiemelkedését. És a színe! Mintha nem is lila lett volna, hanem egyenesen színjátékos! Ahogy a napfény megcsillant a vállamon, a szemem sarkából mintha röpke szivárványt véltem volna felfedezni! Mi tagadás, kedvemet leltem az öltönyben, bár kissé darabosan mozogtam, és ha hirtelen lecsap egy ragadozó, nehezen tudtam volna elugrani. Meg aztán nemigen való az ilyen fazon temetésre, de majd a hátsó sorban maradok.

További előkészületként Márta malomkeréknyi, örökzöld koszorút rendelt, a követező felíráttal: „Drága jó halottunk/halottam, búcsúunk/búcsúzom tőled.” Nem túl specifikus, de legalább újra felhasználható. És milyen jó, hogy ilyet vett! Már éppen elhantolni készültünk a beteget, mikor látjuk, hogy üres a lavór, üszög sehol, és még meg is hizott Cipó! Még egyszer ellenőriztük a méreg leírását, és kiderült, hogy lejárt katalógust néztünk, nem érvényes az egész! Azért nem akartunk türelmetlennek látszani, és vártunk még pár napot, de a helyzet egyre kényelmetlenebbé vált. Cipó mind követelődzőbb lett: minden napra gyöngye galambleves (a környékbeli galambok már nagyon kitanulták a lőtávolságot), felolvasás a *Pál utcai fiúkból* (főleg Nemecek halálát kedvelte) és a részvét apró – ügyesen titkolt, de észrevehető – megnyilvánulásai (mind terhesebb volt újat kitalálni). Végül mentő ötletem támadt: „Neked úgysem kell” – mondtam, és egy keresztelőre hivatkozva felvettem a pompás öltönyt, föl-alá sétálgattam benne – remekül állt –, aztán Cipót etetve még egy csepp spenótot is ejtettem rá. Ez már sok volt. Cipó rövid úton felépült, az öltönyt kitisztítottuk, a koszorút lefagyasztottuk.

Rendbe is jött volna minden, de történt egy baleset. Ahogy kérkedve billegettem magam a padlizsánlila öltönyben, engem is megmart egy kígyó. Valamit jelenthet a dolog, de két esetből még nem lehet statisztikát csinálni, így ma sem állítható bizonyossággal, hogy van összefüggés.

Kompromisszum

Ma Nemdolgozunk – jelentette ki Cipó. Továbbá Nemfölkelünk, Nemmosakszunk, Nemreggelizünk. Látva helyeslésemet, így folytatta: ma Nemköszönünk, és – súgta bizalmasan – Nemgondolkozunk. Cinkosan hunyorítottam, és megegyeztünk, hogy Nemcipelünk és Nemstrapálunk. Cipó egyre inkább belekesedett, és újabb javaslatokkal állt elő: Nemeszünk és Nemiszunk, Nemalszunk, és kétségtelen, hogy Nemmegyünk! Nemhallgatunk! Nemordítunk – csitítottam, de ő még elrikkantotta magát: Nembánunk és Nemtörődünk! Nemfélünk! Nemdukálunk!

Közben megjött Márta a piacról, és hallva a kiabálást, benyitott hozzánk: teremtette Dedolgoztok, Defölkeltok, Demosogattok! Nézze meg az ember, azért is Destrapáltok, Dementek, és addig Detörödtök, amíg Dealusztok! Majd Debántok még, és akármit csináltok, bizony Deesztok és Dehallgattok! Morbizomadtok Deféltek! Dedukáltok!

Cipó összehúzta magát, és csak hallgatott. Jobb a békeség, és hogy mentsem a helyzetet, kompromisszumos tervet vázoltam föl: talán úgy kellene, hogy Félföldelünk, Félfölkelünk, Félfmosakszunk, Féfélszunk. Aztán a legokosabb, ha Féldolgozunk, Félnótázunk, Féllépünk és Félfélünk. Féltörődünk, Félfigyelünk, Félségitünk, Félértünk és Féllalszunk. NemDe Félelfogadható az ajánlat? Cipó csöndben maradt, Márta a vállát vonogatta, aztán – mint minden reggel – ma is ennyiben maradtunk.

Álom a magasban

Cipó legjobb alvása váratlanul, egy május végi napon következett be. Előtte túl fiatal volt, utána túl öreg, ezen a napon azonban, úgy déltájban, valami könnyű, lebegő és üdítő mámor fonta körül nyugalmas pihenését. Talán a friss májusi meleg, talán a légnyomásváltozás, esetleg a magas, sárga falakról a szobába verődő fény tette, vagy talán az ablaktáblák ide-oda csapódása, ahogy akasztójukon cibálta őket a meg-meg-újuló szél, vagy a sarlós fecskék vijjogós kergetőzése ott a magasban... Régi város közepén, dombtetőn magasodott az épület, magas volt a fehérre meszelt szoba is, ahol Cipó lustán az ágyra heveredett. Szél, csapódás, vijjogás, tükröződő tavaszi fény... Cipó elaludt.

...Tucatnyi lovas jelent meg a dombélen. Megálltak, körülnéztek, aztán lassú ügetéssel leereszkedtek a virágos lankán, megállapodtak a patak partján, hagyták, hogy a lovak szomjukat oltsák. A patakparton mézillatú füzek virágoztak, követve a kanyargó eret, mely fürgén szaladt a messze sík felé. Az egyik vitéz most pár szóval befejezett valami korábban elkezdett történetet, a többiek halkán felnevettek. Vezetőjük, fekete szemű, mokány férfi, levette kócsagtollas süvegét, felnézett a nap felé, mintha az időt becsülné, aztán újra fejébe nyomta a fejfödőt, és nekiugratta lovát az emelkedőnek. Rövid kurjantásokkal a többiek is megnoszogatták lovukat, s csakhamar eltűnt a csapat a túlsó domb mögött. Elhalt a kardcsörgés, lószuszogás, maradt a virágos rét, egy-két kifordult gyepsomóval a paták nyoma körül; a patak ugyanúgy csörgedezett tovább, a füzek tovább lehelték a mézillatot...

...Elég messze volt egymástól a két házsor, köztük hársfákkal szegélyezett széles utca húzódott. Szombat reggel volt, ablakok nyíltak és csukódtak, a konyhákban edények zörögtek, a kapuszínekben bicikliket olajoztak. Először csak hangfoszlányokat lehetett hallani, aztán egyre biztosabbá vált, hogy erre tart a tűzoltózenekar. Volt, aki az ágyból lépett az ablakhoz, mások leszálltak a nyeregből, és a biciklire támaszkodva bámészkodtak, a hentes két bárdcsapás közt kipislantott a kirakaton, a trafikos az ajtóba állt. Jött, jött a zenekar, már itt is volt, gyerekek szaladtak a járdán, verebek röppentek fel a háztetőre. A menet élén, pár lépéssel a többiek előtt egy fiatal tűzoltó lépkedett, s trombitáján valami különös, sohase hallott hajlékony dallamot játszott. A napfény megcsillant a trombitán, a rezeken, a sisakforgókon, az utolsó sorban a dobok peremén, a por kicsit felkavarodott, aztán leülepedett, a zenekar továbbhaladt, lassan elenyésztek a hangok, a verebek újra leszálltak, a hentes tovább csapkodott, a trafikos újra a pult mögé ült, és a különös dallamot fityörészte, amíg el nem felejtette...

...Az ablak az épület beugró részére nyílt, szemben sima, sárga fal húzódott, de szorosan az ablakhoz állva oldalt le lehetett látni a várfalra, alatta a völgy apró házaira, messzebb a sziklás buckákra. Lenn már leveleztek a bokrok, zümmögtek a rovarok, de ott a magasban csak a könnyű szél cibálta a kitámasztott ablaktáblákat, és a gyakorlatozó sarlós fecskék zúdultak vijjogva a fal felé, hogy az utolsó pillanatban félrevá-gódjának. Dél felé járt...

Cipó felébredt, felült az ágy szélén, az álom még ott suhogott a fejében. Úgy látta, hogy egy fehérre meszelt szobában ül, az ablak sárga falra néz, az ablaktáblát a sarlós fecskés májusi szél cibálja. Ha odalépne az ablakhoz, oldalt letekinthetne a várfalra, azon túl a völgy házaira, még messzebb a sziklás buckákra. Valami biztosan történik

lent, talán egy ismerősnek is lekiálthatna. De nem lépett az ablakhoz, csak ült, álomsuhogós fejét tenyerébe támasztva. Most először (és utoljára), ennyi elég volt.

Adjonisten – fogadjisten

A Nagyszakadék peremén lóbáltam a lábamat, átadva magamat a tavaszi napsütésnek és az égi madarak csicsérgésének.

– Adjonisten! – oldalazott felém Cipó.

– Fogadjisten! – vetettem oda, és a fogpiszkálót szájam egyik sarkából a másikba toltam át. Cipó az égre nézett, tanulmányozta a báránfelhőket, aztán hirtelen odaszólt:

– Jó napot!

Késlekedés nélkül, látszólag hanyagul válaszoltam:

– Mizújs?

Cipó lábujjával a porban rajzolgatott, laposan rám nézett, és odabökte:

– Szevasz!

Hála éberségemnek, kész voltam a visszavágással:

– Üdv!

– Helló! – próbálta most könnyedre venni a figurát.

– Csá! – riposztottam.

Cipó stratégiát váltott:

– Csókolom! – próbált hátba támadni.

– Tisztelem! – emeltem fel hangomat, és kezdett a vér az agyamba tolni.

– Jó vadászatot! – erőlködött makacsul Cipó, de a hangja már megremegett.

– Egy vérből valók vagyunk, te meg én! – fortyantottam vissza a vadászkiáltást, lassan beliluló fejjel. Cipó már visszakozott volna:

– Minden jól! – és gyorsan sarkon fordult.

– Viszlát! – süvitettem a hátába a telitalálatot. Cipó megrándult, és a válla fölött szólt vissza:

– Szia!

– Gudbáj! Órevoár! Arrivedercsi! – ordítottam utána. Már csak legyintett, és igyekezett minél gyorsabban eliszkolni. Még egy sorozatot utánaeresztettem, csipőből üvöltve:

– Aufviderzéen! – de Cipó ekkor már nyakát behúzva, teljes sebességgel ügetett.

Így kell ezekkel bánni.

Tovább lóbáltam a lábamat a sziklaperemen, s lehunyt szemmel élveztem a napsütést. Kis zörej hallatszott: Márta kapaszkodott felfelé a szakadék falán. Épp a lábamnál bukkan fel, és ahogy meglátott, mosolyogva szólásra nyitotta száját – nyilván üdvözölni akart –, de én résen voltam:

– Dászvidányija!!! – bömböltem az arcába, mire Márta visszahanyatlott a szakadékba.

Na, azért.

Látogatás a városban

Egész éjjel tombolt a vihar. Vízuhatagok csapódtak a bozótba, ágak verődtek, koronák törtek a sivitó szélben, vadul hánykolódott a nádas. A nádi fecsegér meghúzódott a nádszálakkal együtt hajladozó fészkeben, a törpecsuvik riadtan pislogott egy védett fűzfaodú mélyén, a kevésbé szerencsések meg lapítottak, ahogy tudtak. Pontban éjfélkor mély roppanással a mocsár széléről hatalmas ingólápdarab szakadt le, és a szél rohamaitól hajtva sodródni kezdett a nagy tó belseje felé.

Jött a hajnal, a szél felszívódott, a hullámok vidáman locsogtak, és az úszóláp feneke lehorgonyzott a tó túlsó oldalán, egy sétány lábánál, nem messze a város szívéől. Nem volt más a parton, mint egy-két álmatlan nem alvó, három korán futkosó meg négy kutyasétáltató. Meghökkenve nézték a semmibőljött szigetet, s csakhamar a város ébredő morájával csatlakozott hozzájuk rövidebb-hosszabb ideig néhány komoran siető meg pár tartósan lebzselő. Volt mit nézni: jókora zöld nádassziget itt-ott lesencefűvel borított tisztásokkal, rekettyefoltokkal, fészkekkel, állatokkal, mindez enyhén ringatózva a tőzeges gyökércsomók, ázalékok, végvények évszázados, víz alatti, kusza fonadékán. Más helyekről, más időkben szakadt ide ez a láp, szokatlan látvány. A nádi fecsegér megpróbált énekelni, de itt rosszul hangzott, inkább újra meglapult. A törpecsuvik még az éjjel odébbállt, otthagyva a kettétört fűzfacsontot, az ágasgém meg mozdulatlaná dermedt a rekettyésben. A parázna-billegető viszont fűrgén szedegetett a sziget szélein meredező gyökértörzsökök között, aztán átlibbent a parti kövekre, s egyre távolodva, szaporán billegetve bogarászgatott.

Érkezett ekkor egy parton szaladgáló két csónakossal, megmérték a szigetet: ezer-száz angol láb a körméret, nyolc könyök a mélység, az annyi, mint harminckettő köből tőzeg szorozva kettővel. Megjelent erre egy kertész, osztotta kettővel, és megvette a szigetet komposztnak. Csakhamar megérkezett egy benzingőzgépj, kinyújtotta hatalmas markolóját, lecsapott, kimart a szigetből egy darabot, a partra dobta, és így tovább. Ez már sok volt. A fecsegér riadtan felröppent, és céltalanul elszárnyalt valamerre. Ahogy a markoló a rekettyésbe csapott, az ágasgém is felocsúdott rémült merevségéből, és szárnyait szétvágva, ijedt krákogással elevezett nyugalmasabb tájak felé. Hamarosan – úgy tűnt – kiürült a sziget. A gép irgett-forgott, duhogott, egyre csak fogyasztotta a lápot, délre csak pár szobányi érintetlen nádfolt maradt, a báméskodók is fogyadoztak. A kezelő ekkor leállította a masinát, és az ebédes zacskó felé nyúlt.

Ekkor tévedt arra egy áporodott tekintetű íróművész. Nem nézett semerre, csak akkor kapta fel a fejét, amikor belebotlott a mocsárszagba. Tágra nyílt szemmel nézte a lápmaradékot, majd fejét ügyesen oldalra billentette, úgy is megvizsgálta – és ekkor meglátott valamit a szigetben, csak azt nem tudta, pontosan mit. A saját szerencsétlenségét vagy Wittgenstein álszakállát, esetleg mindkettőt? Mindenesetre felvillanyozódva sarkon fordult, és hazasietett, hogy élményét papírra vesse. Ez volt az alkalmas pillanat.

– Most! – szisszent felénk Cipó.

Egyszerre vágódtunk ki a nádból, és szorosan a víz színe fölött teljes sebességgel elzurrogtunk a távolban kéklő túlsó part felé. Izgalom támadt a parton, de mögöttünk víztölcsérek gerjedtek, vízporfelhők kavarogtak, a parton állóknak a nap is szembe-sütött, alig láttak valamit. Nem is tudtak megegyezni, mi történhetett, később a városban leginkább valami különös természeti jelenségről beszéltek.

A túlsó partot elérve levágódtunk a nádasba, és meglapulva vártuk, hogy lecsillapodjunk. Hamarosan lecsendesedett a szívverésünk, a mocsár ismerős hangjai meg-

nyugtattak, biztonságban voltunk. Menekülés közben kicsit szétszóródtunk, most elkezdtük egymást hívogatni:

- Hüitt, hüitt? – ez volt Márta.
- Krrrrr-pikpik! Krrrrr-pikpik! – szólt bele Cipó.
- Buu-zaa-daradara, buu-zaa-daradara... – így én.

Leltár

Az éjjeli vihar megint partra vetett egy hajóroncsot. Átkutattam, és a használható holmit néhány fordulóval felcipeltem a kunyhóhoz. Annyi minden összegyűlt már az utóbbi időben, hogy kihordtam mindent a gyepre, és számba vettem a vagyonomat, hasznos és haszontalan kacatjaimat:

sapka (kapitányi)	1 db
esernyő (törött nyelű)	1 db
öltözet ruha	1 db
cipő (elnyűtt)	1 pár
hegedű (cremonai), hozzá való vonóval	1 db
vadászkarabély (gyújtókupakos)	1 db
lőpor (kissé átmedvesedett)	1 zacskó
szíverősítő (jófajta portói)	1 kisebb hordó
vetőmag (gabonafélék)	1–1 véka
függőágy	1 db
kedvenc olvasmány	1 db
epitáfium (igen találó)	1 db
penicilus (szarunyelű)	1 db
fogazat (hiányos)	1 db
érzékszervek (hibátlanok)	1 készlet
test (ruganyos)	1 db
idegrendszer (működőképes)	1 db
gondolat, ami bánt	1 db
ötlet (eredeti)	1 db
kísértés (nagyobbfajta)	1 db
szenvedély (igazi)	1 db
emlék (mély nyomot hagyó)	1 db
álom (visszatérő)	1 db

Eddig a (korántsem teljes) lista. Úgy látszik, nekem mindenből egy van. Csak életem van kettő. Egy jó meg egy rossz; az egyik hétköznapra való, a másik ünnepnapra. De nagyon hasonlítanak, sokszor a hajnali sötétben a másikat veszem elő, aztán egész nap abban járhatok.

Van nekem életem három is, egyiket Cipóval osztom meg, másikat Mártával, a harmadikat megtartom magamnak. Ha jobban megnézzük, van az négy is: egyiket tavasszal elvetem, másikat nyáron elkalandozom, harmadikat ősszel elmélázom, negyediket télen eltüzelem. Sok életem van, ne féljete, jut belőle mindenkinek, nem garaszkodom. Fel is irtam az ajtófélfára, hogy el ne felejtsem:

„Számptalan életem van: szabad vagyok!”

Fahajók

Pókrákokat gyűjtöttünk Cipóval. Apály volt, és mellig a vízben gázolva kémleltük a fenék titkait. Színes, kagylókkal borított kövek, homokturzások, tengeri uborkák és sünök között lapulnak a moszatos hátú pókrákok. Ha sikerül egyet megpillantani, a hosszú, háromágú kampóval alája kotor az ember, kimeríti, és a hátán hordott fedeles kosárba borítja. Nincs sok harapni való rajta, de ami van, nagyon ízletes.

– Hajók a kikötőben! – hasított a kiáltás a levegőbe. Márta állt egy szikla tetején, izgatottan lengetve karját. Nemrég építettük a kikötőt, és eddig még nem járt itt senki. Gyorsan kilábalunk a vízből, és a fővenyen futva kerültük meg a szirtfokot. Ahogy elénk tárult a kikötő képe, megtorpantunk: ott voltak a fahajók, bevont vitorlákkal, csendesen ringatózva az öböl közepén; halkan locsogtak a hullámok az oldalukon, cséregő sirályok keringtek fölöttük. Nem ilyen hajókra számítottunk. Hasas, lassú járású kereskedőhajókat vártunk, melyek a part mellett közlekednek kikötőről kikötőre, és mindenféle hasznos dolgot csereberélnek. Ezek karsú klipperek voltak magas árbo-cokkal, vitorlarengeteggel. Ezek száguldásra születtek: orkánok peremén száguldának, tornyos hullámok oldalán siklanak, hosszú utakon bolyonganak. Most is szinte ugrásra készen horgonyoztak, s bár semmi sem mozdult a fedélzeten, csak úgy vibrált a nyugalom körülöttük. Viharvert palánkjukra barna moszatok és vándorkagylók tapadtak, a hajófenékben hosszú útra élelemnek szánt teknősök kaparásztak, a levegőben fűszer- s teaillat lengedezett.

Ezek más vizeken járnak, nincs mit kereskednünk velük. Mártával hazamentünk, folytattuk a napi teendőket: vermekbe öntöttük a pókrákszákmanyt, hálókat foltoztunk, halszeleteket aggattunk fel száradni. Cipó viszont estig a parton maradt, s a hajókat kémlelte. Mikor megjött, feltűnően szótlan volt, és evés nélkül lefeküdt.

Betakarítás ideje volt, a következő napokban igen elfoglaltak voltunk. Apálykor Mártával a visszamaradt tocsogók felszínéről hálóval lemertük a piros viharbogyókat, aztán a napon megszáritottuk, mozsárban porrá törtük és kis zsákokba porcióztuk. Tengeri kökőrcsineket is szedtünk a szárazra került homokpadokon: sokáig megmaradnak, és szép koszorút lehet belőlük kötni. Dagálykor az átbukó hullámcsapda százával fogta a rajzó, arasznyi tajtékrájákat, ezeket is be kellett főzni. Sok volt a munka, és minden kézre szükség volt, Cipó mégis mindig a kikötő körül csavargott. Azt hiszem, ki is evezett a hajókhoz, mert egyik reggel nem találtam a csónakot a szokott helyén.

Három napja horgonyoztak a hajók a kikötőben, s a harmadik nap este Cipó – ösz-szeszorult szívvel néztük – csomagolni kezdett. Egyikünk sem aludt az éjjel, s mikor pirkadni kezdett, Cipó vállára vette zsákját, és tétován, majd egyre határozottabb léptekkel elindult a kikötő felé. Mi leverten néztünk utána. Aztán látjuk, hogy felérve a gerincre lenéz a kikötőre, megtorpan, leejti a batyuját, felmászik egy sziklára, onnan kémleli a tengert, aztán lassan lemászik, leül, és nem mozdul. Dél tájban visszajött Cipó: a kikötő üres volt, a fahajók nem várták meg, elmentek nélküle.

Egy teljes évbe telt, mire visszazökkentünk a rendes kerékvágásba. Cipó újra a régi, vidám fickó volt, mi sem emésztettük magunkat, s ahogy a nyár vége közeledett, ismét eljött a pókrákhálaszat ideje. Mellig a vízben kutattuk a pókrákokat, mikor megint Márta kiáltozását halljuk:

– Valami ég a kikötőben!

Feltekintve sűrű füstöt láttunk előgomolyogni a szirt mögül. Partra gázoltunk, sza-

ladtunk az öbölhöz, de a szirtfok mögül kibukkanva visszahőköltünk: újra itt voltak a fahajók, és égtek, valamennyien. Lángok kúsztak a kibontott vitorlákra, ropogva dőltek ki az árbocok, izzó pallók pattogzottak fel a fedélzeten, és egyik hajó a másik után süllyedt el, orral felfelé, hatalmas örvényeket kavarva. Aztán kisimult a víz, csak itt-ott úszkáltak sístergő, üszkös fadarabok a felszínen, és fekete pernye hullott az égből mindenfelé. Itt nem volt mit tenni, hazamentünk. Cipó még estig a parton maradt, aztán megjött ő is.

Az idő telt-múlt, tettük a dolgunkat, hajók jöttek-mentek a kikötőben, de Cipó soha többet nem emlegette, hogy tengerre száll. Igaz, olyan sebes járású, viharvert palánkú, teaillatú fahajót nem is láttunk többet.

Teremtés

Cipó megállt a rét közepén, és körülnézett. Fent az égen fraktál-felhők úszkáltak, az erdőben ordas farkas sompolygott, a réten Fibonacci-virágok pompáztak, és ha a földre tapasztotta a fülét, hallhatta, hogy körben a fűben tombol az evolúció. Láttá Cipó, hogy jól van ez így, de lehetne másként is, és mivel ereje teljében volt, összekapart egy kis sáros földkupacot, és addig gyúrta-gyömöszölte, amíg lett belőle egy rakás zirr meg zurr. Na most az a kérdés, a zirrek meg zurrok taszítsák vagy vonzzák egymást? Régi trükk mindkettő – legyintett Cipó, és úgy döntött, hogy inkább legyen közöttük mentumhatás. Továbbá bizonyos körülmények között letkezzen a zirrekből romszor annyi dezgetett lumingó, a zurrok pedig moljanak és gyesüljenek szakadatlan, miközben trópiájuk folyton-folyvást vekedjen. Kellett még egy fő parancsoló – ennek meghagyta az Időt Cipó, mert nem volt elég fantáziája. Kissé hátralepett, hunyorítva megvizsgálta a kotyvalékot, és „alakul, alakul” dünnögéssel nekilátott, hogy megáldja remtményeit a tártalanság utáni várgással és légitetlen hajlamokkal, hogy kozódó porodási és ralkodási mításoktól ajtassanak. Szép, szép – gondolta Cipó, csak kicsit túlinteng a gencia, és hogy érdekesebb legyen, hagyta, hogy a mindenütt ott nyeleskedő noszdög beköpjje a félkész verzumot. Aztán hogy lássa, mire jutott, megkavarta a teljes denséget, és belenyalt. Úgy találta, kell még bele egy csipetnyi véletlen, mert az egésznek ez a savorborsa. Kész – állapította meg Cipó, de egy kis ürességet érzett. Valami még hiányzott. Hát persze! A banán. Cipó nagyon szerette a banánt. Legyen hát banán is, csak ezúttal legyen narancsszíne, narancsalakja és narancsíze.

Most már megpihenhetett Cipó, csak még belerúgott egy nagyot az egész micso-dába, hogy megadja a kezdősebességet.

Amnesztia

Cipó általános amnesztiát hirdetett. Mire föl ez a nagy engedékenység? Talán finom ebédet evett, vagy jót szunyókált a kanapén, a szép idő is tehetett, vagy csak beverte a fejét, és átmeneti amnesztiában szenvedett – nem lehet tudni. Mindenesetre mi Mártával siettünk kiengedni a rabokat. Mi már rég megsajnáljuk őket, iszonyú lehetett azokban a zsúfolt tömlőcökben, térdig a rothadó iszapban, férgek és patkányok martalékaként reménytelenül tengődni. Már mi is untuk az örökös kenyér-víz menüt, pedig mi nem ettük, csak adtuk.

Először a felső cellákból a kisebb bűnösöket engedték ki: tolvajokat és gyilkosokat. Egy szinttel lejjebb voltak a fantáziátlanok, a bőfögők és szürcsölők meg a szirupos dolgokat kedvelők. Ahogy kinyitottuk az ajtót, csak úgy özönlöttek kifelé, nyomakodtak, préselődtek, mint a gyerekek az iskolakapuban. Még lejjebb mentünk, és kiengettük az alázattalanokat, a nem köszönőket, együtt a sok tétlenkedővel meg azokkal, akiknek más tetszett, mint nekünk. Elborzadtunk, ahogy a csőcselék a napvilágra tolongott, de elszántan még lejjebb szálltunk. Itt, a legalsó szinten nyomorogtak a többszörös életfogytiglanosok, teljes sötétben, nyakig az iszapban. Ezeket is? – néztünk Cipóra. Megremegett, de aztán elszántan bólintott, és mi kinyitottuk a vasajtót, hogy eltámolyogjanak azok, akik buták voltak, de nem hitték el magukról, meg azok, akik megígérték, hogy elolvassák, amit írtunk, mégsem olvasták el, és legvégül – kimondani is szörnyűség – azok, akiket semmi sem érdekelt.

Egészen meghatódtunk a nagylelkűségünktől, és bizakodás töltötte be a lelkünk. De mit kellett látnunk? Talán hálás volt a szabadságért a gyülevész népség? Talán megjavultak, észhez tértek, megnemesedtek? Nem, a bőfögők tovább bőfögtek, a tolakodók a sarkunkra tiportak, a buták tovább bambultak, a nem olvasók nem olvastak, az ízléstelenek ízléstelenkedtek, a nem érdeklődők fikarcnyit sem érdeklődtek – semmi javulás. Be kellett látnia Cipónak is, elhibázott dolog az amnesztia.

Most aztán vesződhettünk, amíg újra összetereljük, letartóztatjuk, tömlöcbe zárjuk a sok gonosztevőt, hogy megint csak hárman maradjunk szabadlábon: Cipó, Márta meg én.

Hazatérés

Elébe szaladt a táj, alája fordult az út, suhantak mellette a pipacsos mezők, hátramaradtak az imbolygó kányák, szelnyomta nyárfák. Egyenletesen, nagy iramban nyomta a pedált, pedig már nem kellett sietnie. Itt már nem fogják keresni, senki sem gondolná, hogy ilyen messzire jutott, és azt sem tudják, hogy mi köze van ehhez a vidékhez. A gomolyfelhők közül elő-előtört a nap, és a komor fény nem mutatta meg, csak az arcán érezte, ha apró rovarok szitáló függönyébe szaladt. Lehajtotta a fejét, résnyire hunyorította szemét – hirtelen valami zsidbadást érzett a nyelve alatt. Furcsa érzés, mintha már történt volna ilyesmi – aztán beléviglant, hogy néha gyerekkorában fogta el ez a kellemetlen, szorongató zsidbadás. Köpködött egy sort, megkönnyebbült, és lassítás nélkül haladt tovább. Így gurult be a faluba, hajtva a félhátszéltől. Kihalt volt az utca, csak a kocsmák előtt látott egy-két ácsorgót, de senkit sem ismert, és attól sem kellett tartania, hogy valaki utánakiált. Ennyi év után... Pedig szinte semmi sem változott, a kanyar után ott a gólyafészek, szemben a templomkapu... A túlsó végen kisuhant a faluból, fel a gátra, óvatosan lezötykölődött az ártérre. Nemrég eső lehetett, meg áradás, kétoldalt mocsaras gödrök, áthatolhatatlan bozót, az úton csúszós pocsolják, kellemetlen szűnyoghad. A kerekek felverték a sarat, csúszkált ide-oda, de nem törődött vele, úgyis mindjárt lemossa. Az út kiszaladt a homokos partra, ledobta a biciklit, megállt a parton. Egyedül volt, körötte szürke fény, a nagy folyó hangtalanul hömpölygött, a partokon mélyzöld fal az erdő. Belegázolt a vízbe, hamar mélyült, elvesztette a homokot a talpa alól, beljebb úszott. Régen sokszor átúsztak a túlsó partra, versengve, ki tud a sodrásban éppen szemközt kiérni. Most hanyatt feküdt, és csak annyira legyezgetett, hogy ne vigye le az ár. Zizegett, pezsgett a víz körülötte, friss áramok járták át a testét. Hirtelen újra jelentkezett a nyelve alatti zsidbadás. Kicsit

megijedt, hogy rosszul lesz itt, a folyóban, és óvatosan kiúszott. Mire kiért, elmúlt a furcsa érzés. Ahogy kikapaszzkodott, feltűnt, hogy a vízvonalnál százával sorakoznak a levetett szitakötőlárva-bőrök. Ugrált kicsit, lerázta magát, föl-alá szaladgált, amíg megszáradt. Most, hogy lemosta magát, nem bántották a szúnyogok. Kifelé menet óvatosabban kerülgette a pocsolókat, inkább tolt a biciklit. Felért a gátra: előtte ismét a széles mezők, kora délután van csak, de a gomolygó felhők esti fényeket és záporokat hoznak. Még négy-öt órányi útja van hátra.

Megint belehajtott, hamarosan emelkedni kezdett a terep, dombokra kapaszkodott az út, sokáig régi lávafolyások között kanyargott, aztán a meredek oldal jött sűrű erdővel – itt akadnak meg a felhők, hogy ledobják a csapadékot. Felért a kopár fennsíkra, térdig érő ritkás fűcsomók, fönt egy-két bágyadt keselyű, semmi más életjel, itt még elbitangolt jószág sincs. Az egész napos alkonyat kezdett valódivá válni, mikor végre az utolsó kis kapaszkodó után kiért a fennsíkba vājódott szakadék szélére. Lent a homályban tompa ezüst fonalként kanyargott a kis folyó, az innenső oldalon még végigszaladt egy gyöngye napsugár, a túloldal lassan sötétbe merült. Az út már csak ösvényként folytatódott a peremen, de nem követte. Egy hasadékba lelökte a biciklit – már nem lesz rá szükség, és ennyi nyom se maradjon. Addig kerülgette a repedéseket, amíg egy mélyen bevágódott oldalkanyonhoz ért. Egy íves sziklahíd alatt megtalálta, amit keresett: ősrégi kapaszkodók, fogások voltak a mászhatatlannak tűnő sziklafalba vésvé. Minden, ahogy volt – nyugtázta, és óvatosan ereszkedni kezdett. Leért egy szélesebb párkányra, mely fokozatosan ereszkedett a szakadék alja felé – itt már bátrabban lépkedett. Langyos és hűvös fuvallatok tolultak fel alulról, fent az ég lilásbarnára váltó csikján hangtalan denevérek cikáztak. Mintha birkanyáj kolompja szólna valahonnan... de nem, csak képzelődött. Leért a kanyon fenekére: kétoldalt merőlegesen törnek az égre a homokkő falak, köztük lapos, homokos tér, közepén szalad a kis folyó. Izgalom fogta el: már nincs sok hátra. Többször átgázolt az egyik oldalból a másikba kanyargó folyócskán, jólesett a langyos víz fāradt lábának. Mintha gyerekek kiáltozását hallaná, könnyű lábak futó zaját... nem, nem lehet, még odébb van. Felkelt a telihold, bevilágított a hasadékba, az egyik oldalt élesen beragyogta, a másikat feneketlen sötétségben hagyta. Meztláb lépkedett a meleg homokban, kezdett szélesedni a kanyon, oldalt most hangosabban csobogott a folyó – és ott volt előtte az ismerős sziklakiugrás. Ezt még megkerüli, mögötte ott lesz a széles kanyar, a fal homorodásába épített ősi hajlék, gyerekek szaladgálnak a meleg éjszakában a folyó tocsogóiban, ott ég a tűz a parton, tűzes szikrabolhák pattannak a magasba, és ott ülünk mi a tűz körül, a léptek zajára majd egyikünk feláll, kilép a tűz fényköréből, kutatva néz a közeledő felé...

Pár lépéssel a kiugró szikla előtt ismét hatalmába kerítette a nyelv alatti zsibbadás. Megtorpant, a furcsa érzés szétkúszott a testében, térde elgyöngült, teste meggörnyedt, aztán összecuklott, ott maradt a homokban, oldalán fekve, összezugorodva, megállt szívvel. Nem érte el a sziklát, nem lépett elő a kiszélesedő kanyarban, és már nem látta, hogy nincsenek ott a futkosó gyerekek, mi sem vagyunk ott, nem lép feléje senki a tűz fényköréből, tűznek sincs nyoma, a folyó csendesén szalad, a szemközti falban álló rom nyílásai vakon, feketén tátognak, és a sziklafalakon üresen csorog le a hideg holdezüst...

Újra

Emelkedett, emelkedett a nap a felhőtlen nyári égen, a tűző sugarak már kora reggel sápadttá szikkasztották a nagy fennsíkot; közepén ott a szakadék keskeny ere, ahol az oldalakban még homályos pára bolyong, alul még árnyékok és visszfények keverednek, aztán lassan ott is eloszlik a hajnal hűvöse. Lent a folyópart homokjában apró pont: a sugarak elérték Cipó összehúzódtott testét, a meleg körbefolyta, átjárta, a görcsöket kiolvasztotta, vére lassan fölengedett, és egy finom dobbanással újra megindult a szíve. Kicsit kábultan fölemelkedett, hagyta, hogy tisztuljon a feje, aztán leverte magáról a port, és elindult, hogy körbejárja az ismerős helyeket. Rögtön látta, hogy évek óta nem járt itt senki. A rom – mindig is rom volt, amióta az eszét tudja – teljesen üres volt, tisztára söpörték, mindent elvittek: nem hirtelen távoztak. A kanyon alján hiába is keresne nyomokat, a nagyobb zivatarok után az áradás mindig kitakarítja. Elindult lefelé a folyó mentén. Túl a kanyaron, a kiszélesedett fenék hordalékkúpján ott állt a régi gyümölcsös. Elhanyagoltan, de életerősen, most is talált zamatos gyümölcsöt, szedett belőle. Majd kicsit megtisztogatja a fákat. A gazosban fajok barrantak fel, aztán egészen közel leszálltak, talán még sosem láttak embert, könnyű lesz párat megfogni. Fent a sziklapárkányon most is élénk sürgés-forgás látszott: a galambtelepet is gondjaiba veszi. Még tovább ment, addig, ahol szorossá szűkül a fenék, és dörögve zúdul le a víz vagy hetven méter magasságból. Egyetlen úton lehetett csak lemászni, a lezuhogó vízből kiváló mészkőnyelvek mögötti hasadékokban, barlangokban, lyukakon át. Lent belevetette magát a türkizkék tóba, olyan közel úszott a robajló vizeséshez, amennyire csak tudott. Régen számtalanszor próbáltak beúszni a vízfal mögé, de az erős sodrás, a hatalmas erővel visszacsapó vízpermet mindig visszalökte őket. Most is, háttal fordulva is alig kapott levegőt a rázúduló hideg vízszelemben, ami mindig a vizesés aljából fúj ki. Lejjebb sodortatta magát, és kiült egy sima mészgátra, lábát a habzó vízbe lógatva. Nagy bíboroslepkék röpködtek körülötte – a permetvizes, mohás katalanfalon gyülekeztek. Fent csókák kergetőztek némán, a víz dörgése elnyomta a hangjukat. A türkizmedencékben, a csendesebb helyeken vénuszhaj fonalai lebbentek meg a tükröződő napsugarak villódzásában. Percek vagy órák múltán felállt, ismét felkapaszkodott a vizesés fölé, vissza a romhoz, valamit még meg akart nézni. Oldalt volt egy keskeny mellékág, melynek üstszerű végében a falakról csorgó víz apró medencét táplált. Ide építettük rejtekkunyhónkat a lenről felcipelte uszadék fák rönkjeiből. Most úgy tűnt, nem lehet felmenni, egy leomlott, óriás szikladarab eltorlaszolta a hasadékot. Nemrég zuhanhatott le, mohák sem telepedtek még meg az alján. A vízbe hasalva a fal szögletében azért át tudott csusszanni a szikladarab alatt. Ott állt a kunyhó, ajtaja gondosan betéve. Benyitott: ez nem volt üres, a falba vert szögekre lógatva katonás rendben sorakoztak a szerszámok, alattuk cserépedényekben különféle magvak, az asztalra odakészítve a gyufa és a gyertya, a fiókban elmosogatott evőeszköz, a polcon só és fűszerek. Az ágyon új szalmazsák, összehajtogatott pokróc, mellette a széken nyitott könyv, mintha valaki éppen csak kiszaladt volna valamiért, és bármikor visszajöhetne.

Cipó kilépett, nyitva hagyta az ajtót. A leszakadt sziklánál köveket görgetett egymásra, hogy fölülről könnyen megkerülhesse. Már alacsonyan járt a nap, lement a folyóhoz, ágakat gyűjtött. Nem volt nehéz dolga, most nem kellett messzire mennie, az áradások hozta uszadék fát régóta nem tüzelte el senki. A homokos parton vékony

és közepes ágakból formás rakást készített, melléje vastagabb, tartósabb törzseket is odahúzkodott. Alágyújtott a kis máglyának, a tűz könnyen belekapott a kiszáradt fába, ropogni kezdett. Cipó elnézett a folyó mentén, fel, a sziklakiugrás felé. Talán estére mi is hazaérünk. Ha nem ma, hát holnap. Bizakodjunk.

Határ Győző

KERGÜLET

kabaré-groteszk

a világgal ezúton tudatom
hogyan meghibásodott a tudatom

a dűlmirigy ivarszűkület
nálam ép ész-s elme szűke lett

így kell cédulástul hordanom
kóresettanulmány-kórtanom

„kisagy a nagyaggyal megütközék
mitől is megzúpult az agyközép

a frontál és az okcipitál is –
a nyúltagyficsor-s facsar fatális”

nem beléndek se bűvös bürök:
nem a bájitaltól kergülök

diagnózisom is mi tömör:
„agyzsugor tetézte agysömör”

nem kell csomborfű se csalmatok:
mint az aluvó tej alvadok

aludttejnek vagyok kicsike
koponya formájú köcsöge

felkent is vagyok meg nagy-erős
világmegváltással viselős

odarontok népek közibe
s dől mind dől belőlem az Ige